

ционную структуру, необходимую для осуществления подобного рода деятельности.

Необходимо постепенно переходить к безотходному производству с более рациональной утилизацией отходов, переработкой всего комплекса веществ, поступающих из производственно-бытовой системы. Данная технология требует полной перестройки производства на основе создания территориально-производственных комплексов, в которых отходы одного вида продукции производства служили бы сырьем для других видов и так до наиболее полной утилизации всех без исключения веществ.

1.Горех Н.П. Тенденции перехода к комплексной переработке муниципальных отходов // Материалы Всеукр. науч.-практ. конф. – Алушта: ХО НТТ КГ и ПО, ХНАГХ, 2005. – С.153-155.

2.Касимов А.М., Семенов В.Т., Романовский А.А. Промышленные отходы. Проблемы и решения. Технологии и оборудование. – Харьков: ХНАГХ, 2007. – 411с.

3.Хаустов А.П., Редина М.М. Управление природопользованием. – М.: Высш. шк., 2005. – 334 с.

4.Мирный А.Н. Твердые бытовые отходы – проблемы // Жилищное и коммунальное хозяйство. – 1991. – №6. – С.35-37.

5.Черп О.М., Виниченко В.Н. Проблема твердых бытовых отходов: комплексный подход // <http://ecolife.org.ua/education/apress/tbo/index.php>.

6.Об отходах: Закон Украины №187/98 ВР от 05.03.1998 г., с изменениями.

7.Коробкин В.И., Передельский Л.В. Экология. – Ростов на Дону: Феникс, 2000. – 576 с.

Получено 11.09.2009

УДК 339.9.033.015

Л.В.ШОСТАК, канд. екон. наук, С.В.ПАВЛОВА, д-р філос. в галузі економіки
Волинський інститут економіки та менеджменту, м.Луцьк

ЕКОНОМІЧНА ІНФОРМАЦІЯ ЯК ОСНОВНА СКЛАДОВА КОРПОРАТИВНОГО УПРАВЛІННЯ

Досліджено вплив економічної інформації на процес корпоративного управління. Визначено пріоритети його розвитку, використовуючи зарубіжний досвід провідних корпорацій.

Исследовано влияние экономической информации на процесс корпоративного управления. Определены приоритеты его развития, используя зарубежный опыт ведущих корпораций.

By authors explored influence of economic information on the process of corporate management. Certainly priorities of his development, using foreign experience of leading corporations.

Ключові слова: економічна інформація, корпоративне управління, система корпоративного управління.

Економічна інформація відіграє важливу роль у кожній господарській організації. Від неї залежить економічна безпека товариства, правильність управлінського рішення, укладання угод, складання договорів. У процесі її використання передбачається попереднє вивчення економічної інформації про майбутніх партнерів, про стабільність їх функціонування, а також про можливі альтернативні шляхи покращення свого фінансово-економічного становища.

Корпоративне управління в Україні сьогодні є настільки вагомим, що без використання економічної інформації держава не в змозі впливати на будь-які економічні процеси, зокрема на розвиток та захист економічної конкуренції.

Проблемам сутності економічної інформації в системі корпоративного управління та використання економічної інформації в корпоративному управлінні присвячені праці науковців І.М.Карнєєва, Ф.І.Бескиєр, О.А.Мишко В.І.Павлова [4, 5] та ін. Проте, постає необхідність узагальнення цього досвіду для визначення пріоритетів інформації в корпоративному управлінні вітчизняних акціонерних товариств.

Аналіз теоретичних і практичних напрацювань щодо економічної інформації та її сутності свідчить про необхідність подальшого дослідження процесів корпоративного управління та формування корпоративної стратегії, вироблення процедур прийняття рішень в акціонерному товаристві для досягнення гармонії інтересів всіх груп акціонерів, виявлення прийнятних для українського економічного і соціокультурного оточення типів акціонерних товариств, системи управління ними, можливість набуття рис, характерних зарубіжним корпораціям.

Метою статті є дослідження необхідності економічної інформації для здійснення корпоративного управління та визначення пріоритетів його розвитку, використовуючи зарубіжний досвід провідних корпорацій.

Економічна інформація є першоджерелом корпоративного управління. Поняття «корпоративне управління» в Україні неминуче пов'язано з проблемою, суть якої у тому, що корпоративне управління потрібно інвесторам, міжнародним організаціям, але не потрібно тим, хто є його безпосередніми учасниками. Державні та судові органи не підкріплюють розвиток корпоративного управління конкретними рішеннями та практичною діяльністю. Великим власникам акціонерного капіталу не потрібні ніякі сторонні учасники акціонерного контролю, і вони виступають проти змін у правовому полі. Зацікавлені особи (великі постачальники та споживачі) не рахуються з правом акціонерів контролювати значні договори та створення дочірніх структур. Потен-

ційний інвестор не в змозі зрозуміти суть економічної інформації для корпоративного управління через відсутність цілого ряду необхідних законодавчих актів та нечітке ставлення України до загальноприйнятих у світовій практиці принципів корпоративного управління.

Доступ до економічної інформації про акціонерне товариство є парадоксальним: за формою і змістом ця інформація не тільки є недостатньою для прийняття інвестиційного рішення, але навіть не дає змоги взагалі звернути увагу на те чи інше акціонерне товариство як на потенційний об'єкт для інвестицій.

З усіх загальноприйнятих принципів корпоративного управління найбільш гальмуючим фактором є практично непрацюючий в Україні принцип розкриття економічної інформації і прозорості акціонерних товариств не лише для інвесторів, а й навіть для акціонерів. У нас відсутні стандарти публічної звітності емітентів, а також звітності менеджменту перед акціонерами та спостережною радою. Звітність акціонерних товариств не відповідає загальноприйнятим у світовій практиці стандартам розкриття економічної інформації.

Однією з основних проблем ефективного розвитку корпоративного управління в Україні є розкриття економічної інформації емітентами цінних паперів. Можна констатувати, що в Україні сьогодні існує не система розкриття економічної інформації, а система публікації офіційної звітності. Переважна більшість емітентів публікують економічну інформацію, чітко дотримуючись стандартних форм, розроблених державними органами, та не розкривають економічну інформацію щодо особливостей своєї діяльності.

Практично не змінилася ситуація з якістю розкриття фінансової економічної інформації і після введення Національних стандартів бухгалтерського обліку. Багато невирішених питань існує і щодо системи оприлюднення економічної інформації. Більшість з них пов'язано з недосконалістю чинного законодавства. Насамперед, ідеться про норму, яка передбачає можливість оприлюднення річного звіту емітентів упродовж дев'яти місяців після закінчення звітного року.

Нещодавно було запроваджено нову систему збирання та оприлюднення звітності, згідно з якою емітенти до кінця вересня можуть надсилати свої звіти до інформаційних агентств, які, у свою чергу, передають їх до Агентства з розвитку інфраструктури фондового ринку України. Інформація оприлюднюється як на веб-сайтах інформаційних агентств, так і на веб-сайті державного Агентства.

Для вирішення перелічених проблем необхідно запровадити стандарти розкриття економічної інформації замість порядку оприлюднення звітності, визначити обсяги економічної інформації, що має роз-

криватися [1].

Одним з основних чинників, що негативно вплинув на Закон «Про акціонерні товариства», було питання функціонування закритих акціонерних товариств. Крім демократизації відносин та корпоративного управління, передбаченої законопроектом, керівники існуючих ЗАТ побоюються: необхідності «відкриватися» або перетворюватися на ВАТ; ризику втрати контролю над товариством, який у межах ЗАТ забезпечується часто-густо адміністративними (силовими некорпоративними) засобами; можливості доступу до «комерційної таємниці» нових акціонерів – сторонніх осіб, у тому числі конкурентів; більш високого рівня прозорості діяльності; нових стандартів звітності та нової якості економічної інформації для корпоративних відносин.

Тому пряме копіювання міжнародних принципів корпоративної організації власності та управління в цьому разі є і безпідставним і малопродуктивним. Існуюча законодавча і нормативно-правова база створення та діяльності ЗАТ під впливом приватизаційних процесів у корпоративному секторі економіки України помітно відійшла від первинного змісту ЗАТ саме як закритого акціонерного товариства із задалегідь визначеним колом акціонерів та обмеженою сферою обігу акцій. Нове законодавство щодо ЗАТ повинно бути більш привабливим ніж чинне як для осіб, які бажають створювати нові ЗАТ, так і для осіб, які контролюють існуючі компанії.

Для виконання зазначених умов перш за все слід відмовитись від ідеї перетворення ЗАТ у товариства з обмеженою відповідальністю чи інші форми господарських товариств. Практично здійснити таку реорганізацію без негативних наслідків для більшості ЗАТ неможливо, оскільки це переважно компанії з великою кількістю співробітників, тоді як усі інші форми господарських товариств передбачають дуже обмежене коло учасників – від кількох осіб до кількох десятків осіб. У протилежному випадку такі господарські товариства виявляться просто некерованими і на них виникатимуть ще більші проблеми.

Натомість у законі про акціонерні товариства слід встановити норму, відповідно до якої дія положень, що регулюють порядок створення та діяльності ЗАТ «нового типу», в повному обсязі поширюється лише на новостворені товариства. Щодо існуючих ЗАТ, то їм треба надати право вільного вибору своєї подальшої долі: або приведення діяльності відповідно до нового законодавства в обмін на «пільги», встановлені для ЗАТ, або збереження існуючого статусу без права застосування додаткових обмежень, встановлених для ЗАТ нового зразка (таких, як заборона вільного продажу акцій стороннім акціонерам, переважне право на придбання акцій ЗАТ його акціонерами та самим то-

вариством тощо).

З метою приведення нового корпоративного законодавства відповідно до «закритої» природи ЗАТ, необхідно: поширити його дію лише на акціонерні товариства з кількістю акціонерів до 50 або 100 осіб; надати право засновникам ЗАТ встановлювати обмеження щодо обігу акцій лише у колі наявних акціонерів; спростити процедуру реєстрації таких ЗАТ та процедуру реєстрації випуску акцій; мінімізувати корпоративну звітність таких ЗАТ та вимоги до її оприлюднення. Водночас з метою захисту прав акціонерів існуючих ЗАТ, створених до прийняття нового закону, необхідно у прикінцевих положеннях уточнити умови, на яких такі товариства здійснюватимуть подальшу діяльність. Для цього пропонується всі існуючі ЗАТ класифікувати за трьома групами: до 50 акціонерів; від 50 до 1000 акціонерів; понад 1000 акціонерів. На ЗАТ з чисельністю до 50 акціонерів необхідно поширити пільговий («закритий») порядок корпоративного управління та корпоративних відносин, який запроваджується шляхом добровільного приведення їх діяльності відповідно до вимог нового закону шляхом внесення в установленому порядку змін до статуту та внутрішніх документів товариства. Для ЗАТ з чисельністю акціонерів від 50 до 1000 осіб слід встановити спрощений порядок реєстрації випуску акцій і скорочений обсяг звітності. Для ЗАТ з чисельністю понад 1000 акціонерів треба зберегти чинні вимоги щодо оприлюднення звітності та реєстрації випуску акцій. При цьому з метою захисту прав акціонерів існуючих ЗАТ на вільне розпорядження власними акціями необхідно заборонити встановлення додаткових обмежень на обіг акцій для товариств з чисельністю акціонерів понад 50 осіб [3].

Таким чином, ті суб'єкти господарювання із числа ЗАТ, які захочуть отримати право на встановлення додаткових обмежень у частині корпоративних процедур, зможуть досягти бажаного результату, привівши свою діяльність та документи відповідно до вимог законодавства. Водночас зазначені умови, не маючи імперативного характеру, забезпечать можливість іншим ЗАТ дотримуватись існуючого порядку корпоративного управління [2].

На наш погляд, завдяки «м'яким» процедурам реформування «закритого» корпоративного сектора вдасться отримати в особі акціонерів та менеджменту ЗАТ союзників у реформуванні корпоративного законодавства в цілому. Як бачимо, немалу увагу зараз приділяють економічному інформаційному забезпеченню в усіх напрямках корпоративного управління (наприклад, підрахунок ефективності фондів, способи і кількість подання фінансово-економічної інформації тощо).

Безперечно, економічна інформація відіграє велике значення у

прийнятті управлінських рішень, а що як не ці рішення відіграють найважливішу роль у корпоративному управлінні? Від них залежить ефективність господарської діяльності, можливість отримання максимального прибутку від усіх видів діяльності. Економічна інформація також впливає на інвестиційну привабливість акціонерного товариства. Значною мірою економічною інформацією користуються статистичні служби України.

Усі форми звітностей пронизані економічною інформацією: податкова – використовує економічну інформацію для контролю над сплатою податків, для визначення фіскального навантаження на об'єкт оподаткування за допомогою різних методів; статистична – використовує економічну інформацію для слідкування за правопорушеннями у вочині законодавства, за дотриманням акціонерним товариством різних стандартів, положень тощо.

Як бачимо, економічна інформація відіграє потужну роль у корпоративному управлінні забезпечуючи його усіма потрібними засобами досягнення мети, даючи можливість впливати як на свій стан, так і на стан інших.

1. Сіржук Р. Економічна безпека акціонерних товариств // Газета "Цінні папери України" // www.corporation.com.ua.

2. Сіржук Р. Ризик-менеджмент форум-2006 // Газета "Цінні папери України". – 2006 // www.corporation.com.ua/library.

3. Румянцев С. Корпоративне управління та розвиток компаній // Газета "Цінні папери України" // www.corporation.com.ua/library/publication.

4. Карнеев И.М. Формирование и развитие организационных структур управления корпоративных образований в сфере телекоммуникаций. – М., 2006. – 340 с.

5. Павлов В.И., Бескиер Ф.И., Мишко О.А. Менеджмент корпорации и корпоративное управление. – СПб.: Гуманистика, 2006. – 410 с.

Отримано 07.10.2009

УДК 334.754:519.837.3

Н.В.АКУЛОВ

Харьковский национальный университет им. В.Н.Каразина

МУЛЬТИАГЕНТНАЯ КОНЦЕПЦИЯ В КОРПОРАТИВНОМ УПРАВЛЕНИИ

Рассматривается возможность использования мультиагентных систем для моделирования взаимодействия стейкхолдеров и менеджеров как инструмента корпоративного управления.

Розглядається можливість використання мультиагентних систем для моделювання взаємодії стейкхолдерів і менеджерів як інструменту корпоративного управління.

Possibility of multiagent system implementation for modelling of stakeholders and managers interaction as an instrument of corporate management has been treated in the paper.